

Köpa ny utrustning?

Några råd!

Tomas Lagerhed
Stefan Ternvald
Feb-2023

- 1. Mobiltelefon**
- 2. Surfplatta**
- 3. Dator**
- 4. Skrivare**

1. Att köpa ny mobiltelefon

Innan du **köper** en **ny mobiltelefon** bör du först överväga dina behov och vilka alternativ du har.

Här är frågorna du bör ställa dig själv innan du bestämmer dig.

1. Bör du välja en iPhone (Apple) eller Android (Google)?
2. Hur mycket är du villig att betala?
3. Vad tänker du om storlek?
  - Bör den få plats i fickan?
  - Bör den kunna hanteras med en hand?
4. Vilka funktioner är viktigast för dig?
  - Kanske vill du ha en stor skärm, eller så är kameran det viktigaste för dig.
  - Om du gillar att filma och tar mycket bilder bör du kanske ha större internminne, 128 GB eller 256 GB.
  - Batterikapacitet?
5. Jämför olika modeller.

Det finns smarta telefoner
för under tusenlappen
upp till
ca. 18 000 kr.

...och båda går att ringa, surfa och
fotografera med!

Abonnemang för seniorer

Översikt

Alla bolag nedan har fria samtal och SMS. Ingen bindningstid.

Leverantör	Surf	Kostnad/månad	Spara oanvänd surf	Nät
Hallon	3 GB	73 kr	Ja (max 100 GB)	TRE
Vimla	3 GB	84 kr	Ja (max 3 GB)	Telenor
Fello	3 GB	87 kr	Ja (max 25 GB)	Telia
Tellus	5 GB	90 kr	Ja (max 5 GB)	Tele2
Comviq	6 GB	125 kr	Nej	Tele2
TRE	5 GB	199 kr	Nej	TRE
Halebop	6 GB	209 kr	Ja (max 6 GB)	Telia
Telia	3 GB	229 kr	Ja (max 50 GB)	Telia
Tele2	5 GB	249 kr	Nej	Tele2

<https://www.mobilabonnemang.se/mobilabonnemang-for-seniorer>

Exempel

Räkna ut hur mycket surf du behöver som senior

Välj hur mycket du surfar på ett ungefär under en dag när du inte är uppkopplad mot wifi.

VIDEO	0 min /dag	SOCIALA MEDIER	10 min /dag
MUSIK	0 min /dag	SPEL	0 min /dag
WEBBEN	30 min /dag		

Du behöver minst

3 GB/mån

<https://www.mobilabonnemang.se/mobilabonnemang-for-seniorer>

2. Att köpa ny surfplatta

När du ska välja en surfplatta är det bra att först fundera över vilka behov du har och vad du ska använda den till.

1. IOS av Apple, eller Android av Google?

2. WiFi eller/och mobildata?

3. Hur mycket är du villig att betala?

4. Hur mycket lagringsplats behöver du?

- Behöver du spara stora mängder bilder eller videoklipp?

I så fall kan det vara bra att skaffa en enhet med minst 64 GB eller mer.

Enkelt räknat tar en bild ca 5 MB i utrymme (JPEG) och **en timmes film (MPEG-4) tar ca 4,5 GB i utrymme**. 64GB rymmer sålunda ca 12500 bilder eller ca 14 timmars film.

- **Plats för extra minneskort?**

3. Att köpa ny dator

Stationär Mini-PC/bordsdator

Stationär dator

Allt-i-ett-dator

Laptop

Hybrid (laptop/surfplatta)

3. Att köpa ny dator

- Att tänka på innan du köper ny dator
- Faktorer som påverkar prestanda och pris
- Sammanfattning

Att tänka på innan du köper dator

Vilket operativsystem ska jag välja?
(marknadsandelar inom parantes)

- Windows (88%)
  - MAC OS (10%)
  - Chrome OS
  - Linux
- } 2%

Att tänka på innan du köper dator

- Behov/Användningsområde
  - Om man mest ska använda datorn till epost, Internet, lagra foton och skapa dokument i exempelvis Word eller Excel räcker en relativt ”billig” dator.
  - Om den nya datorn däremot ska användas mest till spel och t.ex. filmredigering, så krävs det mycket mer, och man behöver lägga betydligt mer pengar på sitt köp av ny dator.

- Användningsfrekvens
  - Om du använder din dator t.ex. 1-2 timmar varje dag kan en alltför ”billig” dator upplevas som slö och seg.
  - Om du använder den mer sällan, kanske detta inte upplevs som ett problem.
- Användningssätt
  - Står din dator mest på samma plats och är inkopplad i vägguttaget, är t.ex. vikten och batteritiden inte så viktig.

RAM-minne

Hårddisk (lagringsminne)

**När du har hittat en dator som du är
intresserad av, jämför då priset på t.ex.
www.prisjakt.se eller www.pricerunner.se.**

Det bästa priset hittar du säkert på nätet, men om du
vill gynna lokal handel får du ofta en bättre service,
men ofta till ett högre pris.

- **Tilläggsförsäkring?**

Tänk efter om du behöver de tilläggsförsäkringar och förlängda garantier som butikerna oftast försöker få dig att köpa.

Kolla först vad som gäller i din hemförsäkring.

Jo, det var några småsaker till ...

- **Skydda din dator**

En bra datorväska eller ett vadderat fodral kan vara skillnaden mellan trygghet och katastrof.

- **Webbkamera och CD/DVD läsare/brännare**

Tänk på om du behöver dessa (CD/DVD finns oftast inte i nya datorer).

Bättre att koppla in extern CD/DVD-läsare.

Faktorer som påverkar datorns prestanda och pris

1. Processor
  2. RAM-minne
  3. Lagring
  4. Grafikkort
- Bra om datorn har stöd för WiFi 6 (802.11ax)
    - högre hastighet
    - förbättrad stabilitet
    - bättre räckvidd
    - (behövs en router med stöd för wifi 6)

Sammanfattning

(prisnivå 2022)

• Om du tänker använda datorn mest till att surfa, skriva mejl, använda Office-paketet, etc. • Du använder inte datorn flera timmar om dagen.	6000-8000 kr
• Om du dessutom använder mer avancerade funktioner som t.ex. foto och videoredigering. • Du använder datorn varje dag.	8000-15000 kr
Om du använder mycket grafikspel på datorn	15000-25000 kr

Detta gäller när du ska köpa ny dator

Du får vad du betalar för

4. Att köpa skrivare

Laser eller bläck? Färg eller svart/vitt?

Laserskrivare

Laserskrivare är maskiner som ofta används för hemmakontor och både mindre och större företag. De är ofta dyrare än bläckstråleskrivare, men lyckligtvis billigare i drift med tiden. Laserskrivare kan ofta skryta med snabbare utskriftshastighet. Använder du din skrivare ofta, kanske du vill välja en laserskrivare. Laserskrivare använder toner av pulveriserat kol och polymer som smälter och fastnar på papperet vid utskrift. Eftersom toner är ett pulver kommer det inte att torka över tid och laserskrivare kan stå långa perioder utan att användas. Man skiljer också mellan monolaser och färglaser där den förstnämnda endast skriver ut i svart/vitt.

Bläckstråleskrivare

Bläckstråleskrivare är lämpliga som skrivare för hemmabruk och kan leverera mycket hög kvalitet på fotoutskrifter. Bläckstråleskrivare är oftast billigare än laserskrivare, men kan vara dyrare i drift för den som skriver ut mycket. Om du vill skriva ut både bilder och dokument, är en bläckstråleskrivare ett bra alternativ. Många bläckstråleskrivare har idag även andra funktioner som skanner och kopiator, och är därför även lämplig för hemmakontor och småföretag.

Multifunktionsskrivare kan göra mer än "bara" skriva ut. De är oftast utrustade med en skanner och kopiator.

Vilka funktioner behöver jag?

Scanner

Med inbyggd scanner kan du göra digitala kopior av dokument och bilder. Det är användbart för dem som vill dela filer på nätet, eller spara digitala kopior.

WiFi

Många skrivare har möjlighet att ansluta trådlöst. Detta är en användbar funktion då du inte behöver dra kablar för att ansluta till skrivaren. Dessutom kan alla användare som är inloggade på ditt nätverk, skriva ut.

TIPS! Vill du ha en skrivare som är billig i drift, rekommenderar vi att du kontrollerar priset på bläck/toner först så att du får en uppfattning om driftskostnaderna.

Kom också ihåg att bläckpatroner kan torka om skrivaren inte används under en längre tid.

Tack för att du lyssnade!

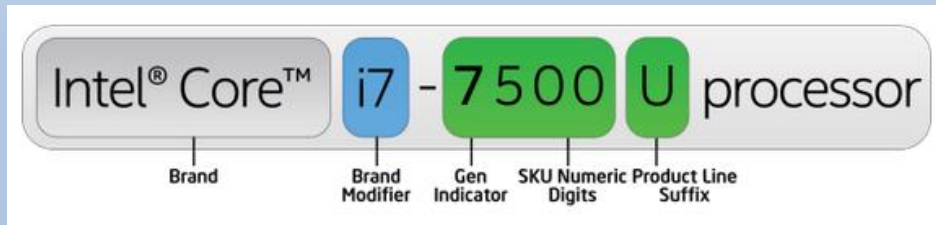
Tomas Lagerhed/Stefan Ternvald
SeniorNet Lidingö Feb-2023

Nu följer ett antal bilder som
de mer insatta (s.k. *nördar*)
kan ha nytta av!

(Ny Intel Core generation varje 12-18 månader, t.ex. generation 13 som är den senaste kom i Q4-2022)

Hertz - processorns puls

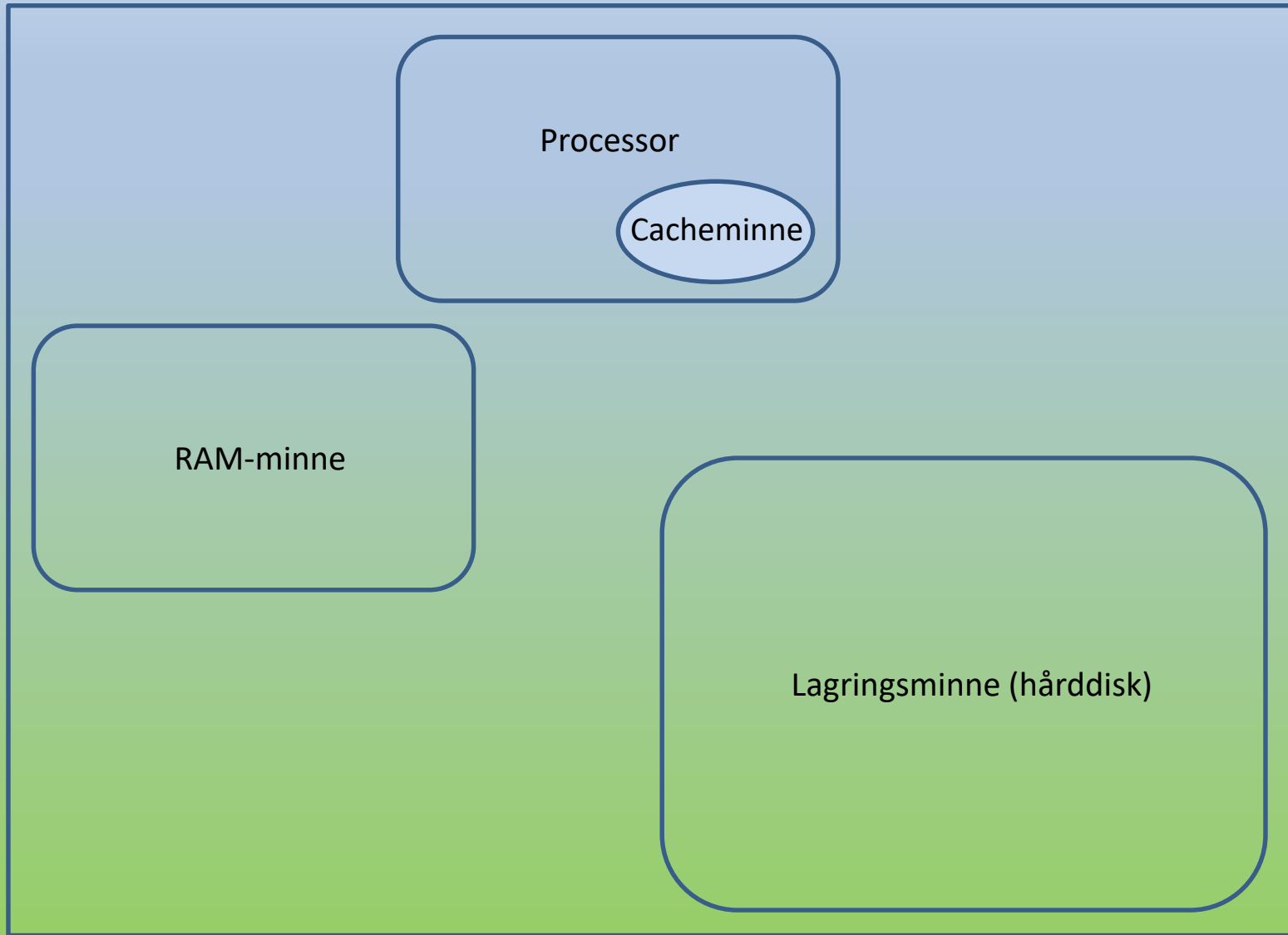
Egenskapen som framhävs mest för en dators processor är dess klockfrekvens. Klockfrekvensen mäts i hertz (Hz) och anger hur många klockcykler per sekund som processorn hinner med. 2,0 GHz innebär två miljarder klockcykler per sekund. Säg att en processor har klockfrekvensen 2,0 GHz och kan göra en beräkning per klockcykel. Det innebär att den hinner med två miljarder beräkningar per sekund. En liknande processor med klockfrekvensen 3,0 GHz hinner med ytterligare en miljard beräkningar varje sekund.

Cacheminne - processorns eget minne

En processor behöver ibland behandla samma data flera gånger. I stället för att hämta informationen från RAM-minnet varje gång, kan de nästkommande instruktionerna ligga i processorns eget minne. Mängden cache-minne har stor inverkan på datorns prestanda, då ett stort cache-minne minskar antalet gånger som processorn behöver läsa från RAM-minnet.

Datorns minne

TRE saker att kika efter när det gäller datorns processor:

1. Processorn (vilken generation)

Många frestas att köpa det absolut bästa och snabbaste.

Detta kan dock innebära slöseri med pengar, eftersom man ändå inte kommer utnyttja processorns fulla potential. Pengar i sjön helt enkelt.

2. Klockfrekvens

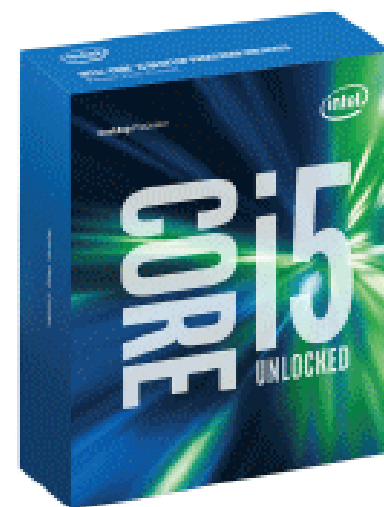
- Välj helst 2,5 GHz eller mer

3. Cacheminne

- Välj gärna 6MB eller mer

Vilken processor ska jag köpa? En nybörjarguide

<https://www.proffsit.se/tips/processor-cpu/>

Intel Core i5 6600K
Klockfrekvens: 3,5 GHz
Cache-minne: 6 MB

RAM-minne (Random Access Memory)

Bland det första jag brukar titta på är hur mycket RAM-minne en dator har.

4 GB räcker fortfarande för basbehov, men 8 GB är definitivt att rekommendera.

Vad är RAM-minne?

Om vi tänker oss hårddisken på datorn som de skrivbordslådor där du stoppar ner allt som du vill spara, så är RAM-minnet skrivbordsytan där du lägger de saker du ska arbeta med för stunden. Det handlar alltså om hur mycket datorn kan hålla i minnet samtidigt.

RAM-minnet kallas också internminne eller arbetsminne. Det är av mycket stor betydelse för datorns hastighet att RAM-minnet är tillräckligt stort för det du vill göra. Vill du ha flera olika program öppna samtidigt så behöver du ett större RAM-minne (en större skrivbordsyta). Vissa program kräver extra mycket RAM-minne, exempelvis program som hanterar bilder eller filmer.

När du köper ny dator tycker jag du ska tänka till en gång extra hur mycket RAM-minne du får. Ta hellre till i överkant än i underkant.

PS. Det som finns i RAM-minnet försvinner när strömmen slås av.

Lagring (hårddisk)

De allra flesta hårddiskar idag kan lagra ofantliga mängder data. En vanlig storlek idag är 1 TB (cirka 1000 GB). Samlar man på sig foton och filmer så går det åt utrymme och det är ingen nackdel att ha en hårddisk på 1 TB.

Å andra sidan går det lätt att i efterhand köpa en extra extern hårddisk för en rimlig penning, som man kopplar ihop med sin dator. Märker man att man behöver mer minne så kan det alltså kompletteras. En extern hårddisk är också bra för backup.

Om man har mycket foton och filmer är det en god idé att då och då flytta över dessa till en extern hårddisk. Finns det för lite ledigt utrymme på datorns hårddisk så blir datorn långsammare.

En SSD-disk är en modernare typ av hårddisk, och saknar hårddiskens känsliga rörliga delar och kännetecknas av att den är betydligt snabbare, tystare och mindre känslig för mekaniska stötar än en traditionell hårddisk.

Vad är en hårddisk?

Hårddisken är den plats på din dator där all information lagras. Det gäller både program du har installerat men också alla dokument, foton, e-postmeddelanden och annat som du sparar på din dator.

Du kan jämföra hårddisken med skrivbordslådor där du stoppar undan saker som du vill ha kvar.

Storleken på hårddisken mäts i en enhet som kallas gigabyte (GB) eller terabyte (TB) där 1 TB är cirka 1000 GB. (1 GB = 1000MB) Exempel: 1 GB skulle kunna rymma ca.400-500 bilder)

Grafikkort

Ska du inte använda den nya datorn till avancerade spel så behöver du inte fundera så mycket på grafikkortet. Ett "basic" grafikkort räcker till de vanliga behoven.

Vad är ett grafikkort?

Grafikkortet är den del i datorn som hanterar all grafik, det vill säga alla bilder och rörelse i bilder.

Om den nya datorn ska användas till avancerade spel eller redigering av foton eller film är det extra viktigt att se till att få ett tillräckligt bra grafikkort.

Tack för att du lyssnade!

Tomas Lagerhed/Stefan Ternvald
SeniorNet Lidingö Feb-2023

